

פרשבורג וסביבתה, דרשוה לשבח והיה הדבר מובן מאליו, התייחסו אליה בגליל התחתון, מונקאטש-סיגט והסביבות החסידיות שנגררו אחריהן בקנאות יתירה, כאל חידושי הריפורמה.

כאילוטרציה על רוח העת שהיתה מתהלכת ורווחה בפרשבורג כבר בשנים בהן התחיל בעל הכת"ס את כהונתו בפרשבורג (שנת תר"א), יכול לשמש דוגמה, מכתב ראש בית דינו של החת"ס, רבי דניאל פרוסניץ לרבי אש"ב סופר, בענין קהילה שרצתה לקבל רב איש שהיה סטודנט בפרשבורג. מבקש רבי דניאל שיכתוב רבי אש"ב סופר מכתב לקהילה ההיא ש,אם רצונם לקבל דווקא איש אשר ידיו רב לו גם בחכמות חיצוניות ובעל לשון דייטש, אבל העיקר לא יחסר, שיהיה האיש מפורסם כבקי בהוראה וירא ד', ואם המה לא ידעו לברר איש כזה, יהיה הוא (הרב בעל כת"ס) וחבריו מוכנים להמציא לפניהם איש המעוטר במעלות התורה והוראה ובעל לשון דייטש ויודע חכמות חיצוניות¹⁶.

ומועמדים כאלה בין תלמידי הישיבה היו במספר הגון. כאשר תלמיד הישיבה רבי קאפל רייך, נתקבל כרב בוורבאו והוא בעל השכלה רחבה, נואם ממדרגה ראשונה בשפה הגרמנית וגם יודע צרפתית על בוריה (אח"כ רבה הראשי ואב"ד לקהילה החרדית בבודפשט), כתב לו רבו בעל הכתב סופר: „ושמור נפשך מאד — — — למצוא חן בחכמות אחרות — — — וכל מה דאפשר למעט, לאט לאט בלשון מדברת גדולות, האך-דייטש“¹⁷.

גם אחיו של בעל הכת"ס, רבי שמעון, רבה של קראקא, השיב לקהילת ראדוויץ (בוקובינה), שביקשו את הסכמתו לקבלת הרב רבי יצחק קונשטאט באשר החסידים התנגדו לבחירתו, כי דרש בשפה הגרמנית: „כבר טרם הגיע מכתבכם כתבתי להה"ג הצדיק — — — אבד"ק ויוניצה והודעתיו, כי זה הרב אשר בחרתם בו היה תלמיד חביב לאחי הגאון בעל כתב סופר זצ"ל והוא חריף ובקי וכל ישעו וכל חפצו ללמוד וללמד — — — ועפ"י הדברים האלה אומר למע"כ — — — אם אלו הממאנים בקבלתו לפי שאינם רוצים בו וברב כיוצא בו, אשר רגיל על לשונו לדבר צחות בלשון אשכנז, כוונתם לשם שמים, יחולו ברכות על ראשם — — — אך אם אתם מוכרחים מפני הממשלה — — — ההכרח לא יגונה ויפה בחרתם בהרב הזה אשר לדעתי הוא בחון ובדוק — — — וחפץ ד' בידו, יצלח להגדיל תורה ולהאדירה בקהילתכם הקדושה“¹⁸.

ואמנם רבי שמעון סופר עצמו, גם הוא ידע את השפה הגרמנית. במגעיו כציר הפרלמנט האוסטרי עם ראשי הממשלה ועם חבריו הצירים, היו דבריו על טהרת השפה

16. „איגרות סופרים“, מכתבי הכת"ס, מכתב א.

17. שם, מכתב לד', עמ' 51. אמנם אוטנטיותו של מכתב זה נתערערה. שח לי ר' שמעון ווסמן, נכדו של רבי קאפל רייך זצ"ל: כאשר יצא הספר „איגרות סופרים“ בשנת תרפ"ט ורבי קאפל רייך כבר נחשב לזקן הרבנים באונגריה וראה את המכתב הזה בו, אמר לפני נכדו הרב דוד צבי ווסמן (בז'נבה): „את המכתב הזה מעולם לא קיבלתי. גם איני מאמין שמורי ורבי כתב לי מכתב זה“. אלא הידיעות על השכלתו הרחבה הנמסרות במכתב זה, נכונות הן. וראה גם בנמוקי אורח חיים להרח"א שפירא סי' רמג, ד"ה והנה.

18. שם מכתבי רבי שמעון סופר, מכתב מה.